Збірник робіт аспірантів
Львівського ордена Леніна державного університету ім. Ів. Франка

В. М. ГНАТИКІВ

ПОЛОГА СФЕРИЧНА ОБОЛОНКА ПІД ДІЄЮ ЗОСЕРЕДЖЕНИХ СИЛ

Розглянемо пологу сферичну оболонку під дією нормальних до поверхні зосереджених сил при довільних крайових умовах.

Напружено-деформований стан пологих сферичних оболонок визначається функцією прогинів $w(\alpha, \beta)$ і функцією напружень $\varphi(\alpha, \beta)$, які задовольняють такі рівняння:

$$\Delta\Delta\varphi + \frac{Eh}{k^2R}\Delta w = 0,$$

$$\Delta\Delta w - \frac{1}{Dk^2R}\Delta\varphi = \frac{1}{Dk^4}P(\alpha, \beta), \tag{1}$$

де $\Delta = \frac{\partial^2}{\partial\alpha^2} + \frac{\partial^2}{\partial\beta^2}$, $k^4 = \frac{Eh}{R^2D}$, $D = \frac{Eh^3}{12(1-\nu^2)}$,

α, β — безрозмірні координати, зв'язані з розмірними x, y такими співвідношеннями: $\alpha = kx$, $\beta = ky$. Як показано в роботах [1] і [2], загальний розв'язок системи (1) можна подати в такому вигляді:

$$w(\alpha, \beta) = w^1(\alpha, \beta) + w^0(\alpha, \beta) + \frac{1}{Dk^2R}\Phi(\alpha, \beta),$$

$$\varphi(\alpha, \beta) = \varphi^1(\alpha, \beta) + \varphi^0(\alpha, \beta) + \Psi(\alpha, \beta), \tag{2}$$

де $w^1(\alpha, \beta)$ — розв'язок однорідного рівняння

$$\Delta\Delta w^1 + w^1 = 0; \tag{3}$$

$w^0(\alpha, \beta)$ — частковий розв'язок неоднорідного рівняння

$$\Delta\Delta w^0 + w^0 = \frac{1}{Dk^4}P(\alpha, \beta); \tag{4}$$

$\Phi(\alpha, \beta)$ і $\Psi(\alpha, \beta)$ — гармонічні функції.

Функції $\varphi^1(\alpha, \beta)$ і $\varphi^0(\alpha, \beta)$ зв'язані із $w^1(\alpha, \beta)$ і $w^0(\alpha, \beta)$ такими формулами:

$$\varphi^1 = \frac{Eh}{k^2R}\Delta w^1,$$

$$\Delta\varphi^0 = -\frac{Eh}{k^2R}w^0. \tag{5}$$

Розв'язок рівняння (3) будемо шукати в полярній системі координат у вигляді ряду

$$w^1 = \sum_0^\infty w_n(r)\cos n\Theta. \tag{6}$$

Підставивши (6) в (3), одержуємо для функції $w_n(r)$ рівняння, розв'язками якого є функції Бесселя і Ганкеля першого роду, n-го порядку. Тоді розв'язок (6) набере такої форми:

$$w^1 = \sum_0^\infty [A_n u_n(r) + B_n v_n(r) + C_n f_n(r) + D_n g_n(r)]\cos n\Theta, \tag{7}$$

де A_n, B_n, C_n, D_n — сталі коефіцієнти.

$$u_n(r) = \operatorname{Re} j_n(r\sqrt{i}),\ v_n(r) = Im\, j_n(r\sqrt{i}),$$

$$f_n(r) = \operatorname{Re} H_n^{(1)}(r\sqrt{i}),\ g_n(r) = Im\, H_n^{(1)}(r\sqrt{i}).$$

Часткові розв'язки неоднорідного рівняння (4) для різних видів несиметричних навантажень одержані в роботі [1]. У випадку дії на оболонку одної зосередженої сили цей розв'язок одержаний у формі:

$$w^0 = \frac{P}{4k^2D} F_3(\rho), \tag{8}$$

де $F_3(\varrho)$ — дійсна частина функції Ганкеля нульового порядку, аргументу $\varrho\sqrt{i}$, ϱ — віддаль від точки прикладання сили P.

Використовуючи теорему додавання циліндричних функцій нульового порядку, частковий розв'язок (8) можна зобразити в такому вигляді:

при $r \leqslant r_0$:

$$w^0(r, \Theta) = \frac{P}{2k^2D} {\sum_0^\infty}' [f_n(r_0) u_n(r) - g_n(r_0) v_n(r)]\cos n\Theta;$$

при $r \geqslant r_0$:

$$w^0(r, \Theta) = \frac{P}{2k^2D} {\sum_0^\infty}' [u_n(r_0) f_n(r) - v_n(r_0) g_n(r)]\cos n\Theta, \tag{9}$$

де r_0 — віддаль точки прикладання сили P від початку координат. Знак $'$ при сумах означає, що перший доданок необхідно взяти з половинним коефіцієнтом.

Гармонічні функції Φ і Ψ теж можна подати у формі ряду

$$\Phi = a_0 + b_0 \ln r + \sum_1^\infty (a_n r^n + b_n r^{-n})\cos n\Theta, \tag{10}$$

$$\Psi = c_0 + d_0 \ln r + \sum_1^\infty (c_n r^n + d_n r^{-n})\cos n\Theta.$$

Підставивши (7) і (9) в (5), одержуємо такі вирази для φ^0 і φ^1:

$$\varphi^1(r, \Theta) = \frac{Eh}{k^2R}\sum_0^\infty [A_n v_n(r) - B_n u_n(r) + C_n g_n(r) - D_n f_n(r)]\cos n\Theta; \tag{11}$$

при $r \leqslant r_0$:

$$\varphi^0(r, \Theta) = \frac{RP}{2} \sum_0^{\infty}{}' [f_n(r_0) v_n(r) + g_n(r_0) u_n(r)] \cos n\Theta;$$

при $r \geqslant r_0$: (12)

$$\varphi^0(r, \Theta) = \frac{RP}{2} \sum_0^{\infty}{}' [u_n(r_0) g_n(r) + v_n(r_0) f_n(r)] \cos n\Theta.$$

Якщо на оболонку діє $N+1$ — сили, які розміщені по колу радіуса r_0 і на рівній віддалі одна від одної, то функція прогинів $w(r, \Theta)$ і функція напружень $\varphi(r, \Theta)$ наберуть такого вигляду:

при $r \leqslant r_0$:

$$w(r, \Theta) = \sum_{n=0}^{\infty} [A_n u_n(r) + B_n v_n(r) + C_n f_n(r) + D_n g_n(r)] \cos n\Theta + \frac{1}{Dk^2 R} [a_0 + b_0 \ln r + \sum_{n=1}^{\infty} (a_n r^n + b_n r^{-n}) \cos n\Theta] + \frac{P}{2k^2 D} \sum_{m=0}^{N} \sum_{n=0}^{\infty}{}' [f_n(r_0) u_n(r) - g_n(r_0) v_n(r)] \cos n(m\gamma - \Theta); \quad (13)$$

$$\varphi(r, \Theta) = \frac{Eh}{k^2 R} \sum_{n=0}^{\infty} [A_n v_n(r) - B_n u_n(r) + C_n g_n(r) - D_n f_n(r)] \cos n\Theta + [c_0 + d_0 \ln r + \sum_{n=1}^{\infty} (c_n r^n + d_n r^{-n}) \cos n\Theta] + \frac{RP}{2} \sum_{m=0}^{N} \sum_{n=0}^{\infty}{}' [f_n(r_0) v_n(r) + g_n(r_0) u_n(r)] \cos n(m\gamma - \Theta);$$

при $r \geqslant r_0$:

$$w(r, \Theta) = \sum_{n=0}^{\infty} [A_n u_n(r) + B_n v_n(r) + C_n f_n(r) + D_n g_n(r)] \cos n\Theta + \frac{1}{Dk^2 R} \sum_{m=0}^{N} [a_0 + b_0 \ln r + \sum_{n=1}^{\infty} (a_n r^n + b_n r^{-n}) \cos n\Theta] + \frac{P}{2k^2 D} \sum_{m=0}^{N} \sum_{n=0}^{\infty}{}' [u_n(r_0) f_n(r) -$$

$$- v_n(r_0)\, g_n(r)] \cos n(m\gamma - \Theta);$$

$$\varphi(r, \Theta) = \frac{Eh}{k^2 R} \sum_{n=0}^{\infty} [A_n v_n(r) - B_n u_n(r) + C_n g_n(r) -$$

$$- D_n f_n(r)] \cos n\Theta + [c_0 + d_0 \ln r + \sum_{n=1}^{\infty} (c_n r^n +$$

$$+ d_n r^{-n}) \cos n\Theta + \frac{RP}{2} \sum_{m=0}^{N} \sum_{n=0}^{\infty}{}' [u_n(r_0)\, g_n(r) +$$

$$+ v_n(r_0)\, f_n(r)] \cos n(m\gamma - \Theta),$$

де $\gamma = \frac{2\pi}{N+1}$.

Якщо розв'язується крайова задача суцільної пологої сферичної оболонки під дією вказаного вище навантаження, то із обмеженості зусиль, моментів і переміщень у вершині оболонки (при $r = 0$) випливає, що

$$C_n = D_n = b_n = d_n = 0.$$

Всі інші сталі коефіцієнти визначаються із крайових умов.

Одержані вище розв'язки можна використати при розв'язуванні задач пологих сферичних оболонок з концентричним отвором у вершині оболонки. В цьому випадку всі сталі коефіцієнти визначаються із крайових умов.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гнатыкив В. Н. Частные решения уравнений пологих сферических оболочек под действием некоторых частичных нагрузок. Известия АН СССР, ОТН, № 3, 1960.

2. Reissner E. On the determination of stresses and displacements for unsymmetrical deformations of shallow spherical shells. J. Math. and Phys., № 1, 1959.